

“Verliesangst is drijfveer voor afsluiten verzekeringen”

Tekst Paul Steenhoff **Fotografie** Judith van Ijken

Wij Nederlanders behoren tot het best verzekerde volk ter wereld. Jaarlijks besteden wij gemiddeld € 4.700¹ aan verzekeringskosten. Waarom verzekeren wij zoveel en is dat verstandig? Prof. dr. Peter Wakker, hoogleraar aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en aan de Universiteit Maastricht, bestudeert risicogedrag en gaat in op de psychologische en economische drijfveren achter verzekeren.

“95 procent van de verzekeringen is nuttig en maatschappelijk goed”

U bent professor in Decision-making under Uncertainty. Wat houdt dat precies in en welk doel dient het?

“Anders gezegd, ik bestudeer risicogedrag. Om inzicht in dat gedrag te krijgen, begeef ik me constant op het snijvlak van psychologie en wiskunde. Met psychologie probeer ik het hoe en waarom van het menselijk handelen te doorgronden, met wiskunde probeer ik modellen en formules te ontwikkelen waarmee het risicogedrag van mensen in kaart kan worden gebracht. Het doel van dit alles is mensen beter te kunnen adviseren en te ondersteunen bij moeilijke keuzes in hun leven. Denk bijvoorbeeld aan een operatie waarbij je de kans loopt blind te worden. Doe je dat wel of doe je dat niet? Uiteraard spelen deze vragen niet alleen op het gebied van de gezondheid. Ook op het gebied van verzekeren, beleggen of sparen speelt risicogedrag een belangrijke rol.”

Over verzekeren gesproken, gemiddeld besteedt een Nederlander jaarlijks € 4.700¹ om zich in te dekken tegen ziektekosten, aansprakelijkheid, schade aan de inboedel, de auto, de fiets, noem maar op. Is dit typisch Nederlands?

“Allereerst wil ik zeggen dat 95% van de verzekeringen noodzakelijk is, zoals de zorgverzekering en de aansprakelijkheidsverzekering voor de auto. Ik ben dus niet anti-verzekeringen, maar wij Nederlanders behoren wel tot het best verzekerde volkje van Europa, misschien wel van de wereld. Wij verzekeren echt alles wat los- en vastzit. Onze zuiderburen verzekeren zich al weer een stuk minder. Misschien heeft het te maken met onze calvinistische inborst. Wat in elk geval in deze kwestie centraal staat, is verliesangst. Men is bang om kwijt te raken wat men heeft: geld, goed, gezondheid. Dat is op zich logisch, maar die angst is niet altijd gegrond. Neem het voorbeeld van

een fiets. Moet je die nu verzekeren of niet? Het antwoord op die vraag hangt nauw samen met de mate waarin je in staat bent dat verlies te dragen. Stel dat je fiets gestolen wordt. Moet je dan een halfjaar sparen voor je een nieuwe fiets kunt aanschaffen? Of kun je het verlies gemakkelijk zelf dragen? Mijn advies luidt: in alle gevallen dat je het verlies zelf kunt dragen, kun je het beter niet verzekeren. De premies daarvoor vormen te veel een verlies aan inkomen waar te weinig tegenover staat. Verzekeren is alleen de moeite waard, als je voelt dat de vergoeding van de verzekering per euro meer waard is dan de premie die je aan de verzekering hebt betaald. Daar zit de sleutel van verzekeren; alleen voor zaken waarbij je verlies niet goed kunt dragen en waarbij je voelt wat ik net beschreef, is verzekeren de moeite waard.”

Hoe gingen mensen vroeger met verzekeringen om en hoe doet men dat tegenwoordig?

“Verzekeren stamt al uit de tijd dat de mensen jagers en verzamelaars waren. Stamleden gingen uit jagen om te zorgen dat er voedsel was voor alle leden van de stam. Dat is eigenlijk al een vorm van verzekeren. En ook de Grieken en Romeinen kenden al een soort gezondheidsverzekering. Maar pas na de Grote Brand van Londen in 1666 zie je de eerste verzekeringsvormen zoals wij die kennen, van de grond komen. Dat je tegenwoordig zoveel kunt verzekeren en dat er zoveel verzekerd wordt, heeft alles te maken met de toenemende complexiteit van de maatschappij en het toenemende bezit, waardoor er simpelweg ook meer te verzekeren valt. Of je dat doet, heeft alles te maken met de mate van verlies die je acceptabel vindt en de waarde die je toeschrijft aan een euro. Drie factoren spelen dus een rol bij de beslissing iets wel of niet te verzekeren: het risico, de premie en de subjectieve waarde van het geld. Factoren die verschillen per individu en per omstandigheid.”

“Veel verzekeren heeft alles te maken met de toenemende complexiteit van de maatschappij”

“Mensen hebben er echt een ongelooflijke hekel aan iets te verliezen”

Waar komt het fenomeen ‘risico’s verzekeren’ vandaan? Is er een psychologische verklaring voor waarom wij geneigd zijn de risico’s die we lopen af te kopen met verzekeringen?

“Zoals ik al zei, 95% van de verzekeringen is nuttig en maatschappelijk goed. De neiging tot oververzekeren kun je verklaren uit de eerder genoemde verliesangst. Mensen hebben er echt een ongelooflijke hekel aan iets te verliezen. Verliesangst wordt ook heel duidelijk als het om beleggen gaat. Stel: iemand belegt in aandelen en behaalt een paar jaar lang een goed rendement. Dan volgt er een jaar waarin een negatief resultaat wordt behaald. Juist dat negatieve resultaat voelt men heel sterk, terwijl men vergeet dat er vijf jaar lang is belegd met een uitstekend resultaat. Het nettoresultaat zal uiteindelijk veel hoger zijn dan wanneer je dat geld op een spaarrekening had geparkeerd of veilig had belegd in obligaties. Door de verliesangst doen veel mensen dat echter toch. Ook de grote pensioenfondsen, deels gedwongen door politici. Slaag je erin je verliesangst meer te objectiveren, en kun je het opbrengen te beleggen in aandelen én ook in slechtere tijden niet aan je portefeuille te sleutelen, dan zul je een uitstekend rendement behalen.”

**Terug naar de verzekeringen.
Hoe gaat u met verzekeringen om?**

“Ik zeg wel eens dat ik de minst verzekerde man van Nederland ben. Uiteraard heb ik de wettelijk verplichte verzekeringen. Mogelijke verliezen kan ik zelf dragen en ik heb het gevoel dat de euro die ik terugontvang van de verzekering, niet meer waard is dan de euro die ik wegbreng naar de verzekeraar. En wie ben ik om mijn eigen theorie onderuit te halen?” ■

¹ Bron: Verbond van Verzekeraars

★ **Verplicht of gewoon verstandig?**

Sommige verzekeringen zijn in Nederland verplicht. Zo is iedere Nederlander vanaf 18 jaar tegenwoordig verplicht om een zorgverzekering af te sluiten. Autobezitters zijn verplicht om een WA-verzekering te hebben. Deze vergoedt wel de schade die aan andermans voertuig is toegebracht, maar niet de schade aan de eigen auto. Huizenbezitters tenslotte worden door hun hypotheekverstrekker verplicht om een woonhuisverzekering (ook wel: opstalverzekering) te nemen. Deze verzekert het huis tegen bijvoorbeeld brand. Maar er zijn ook verzekeringen die niet verplicht zijn, maar die toch heel verstandig zijn om af te sluiten. De inboedelverzekering dekt uw bezittingen tegen inbraak of beschadiging door brand enzovoort. De aansprakelijkheidsverzekering verzekert u tegen de schade die u (of uw kind) anderen berokkent. Uw zoontje dat met zijn voetbal de auto van uw buurman beschadigt, is hier een bekend voorbeeld van. En de (steeds populairder wordende) rechtsbijstandverzekering kan heel nuttig zijn bij een geschil met zowel de werkgever als de keukenleverancier.

Peter Wakker (1956)

Prof. dr. Peter Wakker, hoogleraar aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en aan de Universiteit Maastricht, was een snelle leerling. Op 16-jarige leeftijd begon hij al aan een universitaire studie wiskunde. Hoewel hij op jeugdige leeftijd schaakkampioen werd van Oost-Nederland, verkoos hij een loopbaan in de wetenschap boven een loopbaan in de sport. Wakker studeerde cum laude af en promoveerde cum laude in de economie. Hij deed onderzoek op vele gebieden en werkte op wiskundige, statistische, psychologische, bedrijfskundige, medische en economische faculteiten. Zijn werk leidde tot vele internationale publicaties en Wakker kreeg talloze onderscheidingen voor zijn werk op al deze vakgebieden.